

УДК 7.01 (043.2)

Безтільна О.В.

Національний авіаційний університет, Київ

ПРОБЛЕМА ФОРМАЛЬНО-ЗМІСТОВОЇ ЄДНОСТІ ТВОРУ МИСТЕЦТВА В ФІЛОСОФІЇ ДАВИДА Г'ЮМА

Актуальність питання пов'язане з тими тенденціями, які панують в сучасних естетичних поглядах, а саме: формалістичність естетичної практики сьогодення, згортання репрезентативної функції мистецтва в некласичну добу, поширення суб'єктивістських тлумачень феномену естетичного. Їх зародження виявляється в естетиці XVII – XVIII ст.

Д. Г'юм, який в своїй філософії розробляв питання сутності та механізму дії людських пристрастей, розглянув трагедію саме у цьому ракурсі. В своєму есе «Про трагедію» він ставить питання про природу «задоволення, яке отримує глядач добре написаної трагедії від горя, страху, гніву, тривоги та інших пристрастей, які самі по собі є неприємними та важкими». Філософ наголошує, що негативний зміст долається художньою формою. Це відбувається, на думку Д. Г'юма, на рівні переживання реципієнта, тому проблемність трагічного полягає у з'ясуванні суб'єктивно-психологічного механізму такого подолання.

Д. Г'юм цю проблему зводить до переживання двох протилежних пристрастей з приводу одного об'єкта. Таке рішення відсилає нас до тих думок, які викладені ще в «Трактаті про людську природу», де Д. Г'юм приділяє увагу змішаним пристрастям: коли один об'єкт може викликати протилежні пристрасті, які змішуються та можуть посилювати одна одну.

Д. Г'юм пише, що форма викликає надзвичайно потужний позитивний ефект, що «глушить» негативні пристрасті, які не просто послаблюються, а й підсилюють позитивні. Таким чином, загальний імпульс пристрастей, які викликані трагедією, переживається як позитивний, приємний. Такий ефект досягається лише при обмеженій насиченості змісту негативними пристрастями. Інакше негативні пристрасті стануть сильнішими за позитивні, і від так трагедія не зможе викликати останніх.

Отже, мова йде про співвідношення двох протилежних пристрастей, більш сильна з яких починає домінувати над слабшою та «приглушувати» її, незалежно від того, чим викликана кожна з них. Тому фактично Д. Г'юм розглядає пристрасті щодо двох різних предметів, які поєднані своєю одночасністю. Людина переживає не з приводу трагедії, як формально-змістової єдності, а окремо з приводу форми та з приводу її змісту, поєднуючи їх та віддаючись більш сильній пристрасті. Фактично трагедія втрачає свою єдність, розпадаючись на зміст та форму, при цьому зміст трагедії виводиться за межі естетичного, адже він принципово не може приносити задоволення.

Науковий керівник: Кошетар У.П., к. і. н., доцент